

Силабус дисципліни «Соціологія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 274 · АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

БАКАЛАВР

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Соціологія

Спеціальність: **274** Автомобільний транспорт

Ступінь: Бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання соціальної інформації: виявлення суттєвих даних про суспільні процеси, порівняння соціальних явищ, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати соціологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу соціальних ситуацій, обговорення суспільних проблем та спільного пошуку рішень. - аналізувати навчальну, статистичну та соціологічну інформацію; - виділяти головне та узагальнювати результати соціологічних досліджень; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності соціології як науки, її предмету, функцій та ролі у формуванні соціальної компетентності фахівця з автомобільного транспорту. Знання принципів функціонування суспільства як соціальної системи, соціальних груп, інститутів, структур та механізмів соціальної взаємодії в трудових колективах транспортної галузі. Здатність аналізувати соціальні процеси в трудових колективах підприємств автомобільного транспорту: соціальну мобільність, стратифікацію, конфлікти, девіантну поведінку. Знання основ соціології праці, соціального управління та соціологічного дослідження для застосування у транспортній сфері. - оцінювати соціальний стан трудового колективу за ключовими показниками; - визначати роль і функції соціальних інститутів у суспільстві; - характеризувати соціальні структури та соціальну стратифікацію; - орієнтуватися в основах соціології праці та управління; - пояснювати вплив соціального середовища на трудову діяльність у транспортній галузі.	Результати навчання Пояснювати сутність соціологічних категорій та явищ: суспільство, соціальна група, соціальна структура, стратифікація, соціальна мобільність, соціалізація, соціальний інститут, девіантна поведінка, соціальний конфлікт. Аналізувати основні соціальні процеси в суспільстві та трудових колективах транспортних підприємств. Характеризувати соціальні структури суспільства, застосовувати методи соціологічного дослідження, визначати основні тенденції розвитку суспільства та робити висновки щодо соціальних змін. Орієнтуватися в методологічній базі соціологічної науки та прикладній соціології. - пояснювати соціологічний зміст суспільних явищ; - аналізувати структуру і динаміку соціальних процесів; - визначати показники соціальної стратифікації та мобільності; - застосовувати базові методи соціологічного дослідження; - використовувати соціологічні знання для розуміння суспільних процесів у транспортній галузі.
---	--	--

Суспільство та соціологічна наука

Тема 1.1

Соціологія як наука про суспільство. Предмет, об'єкт, структура та функції соціології. Зв'язок соціології з іншими науками. Місце соціології в системі підготовки фахівців автомобільного транспорту.

Тема 1.2

Історія розвитку соціологічної думки: становлення класичної соціології (О. Конт, Е. Дюркгейм, М. Вебер), сучасні соціологічні теорії, розвиток української соціологічної думки.

Тема 1.3

Суспільство як соціальна система. Типологізація суспільств, соціальні зміни та розвиток, глобалізація та її вплив на транспортну галузь України.

Соціальна структура та особистість у суспільстві

Тема 2.1

Соціальна структура та соціальна стратифікація суспільства. Соціальні групи, спільноти, верстви. Соціальна мобільність та її прояви в умовах ринкової економіки.

Тема 2.2

Особистість у соціологічному вимірі. Поняття особистості, соціальні ролі та статуси. Соціалізація особистості та її етапи. Особистість і колектив на транспортному підприємстві.

Тема 2.3

Соціальні інститути та організації. Поняття, ознаки та функції соціальних інститутів. Інституціоналізація суспільного життя. Транспортна галузь як соціальний інститут.

Тема 2.4

Соціологія культури та девіантна поведінка. Соціологічний аналіз культури. Соціальна девіація та соціальний контроль. Девіантна поведінка на дорогах та у трудових колективах.

Соціологія праці, конфлікту та дослідження

Тема 3.1

Соціологія праці та управління. Праця як соціальний процес. Трудовий колектив, соціально-трудові відносини, мотивація праці у транспортній галузі.

Тема 3.2

Соціологія конфлікту. Сутність, природа та типологія соціальних конфліктів. Управління соціальними конфліктами у трудових колективах підприємств автомобільного транспорту.

Тема 3.3

Соціологія сім'ї, молоді та освіти. Сім'я як соціальний інститут. Молодь як соціальна група. Студентська молодь і вибір професії у сфері автомобільного транспорту.

Тема 3.4

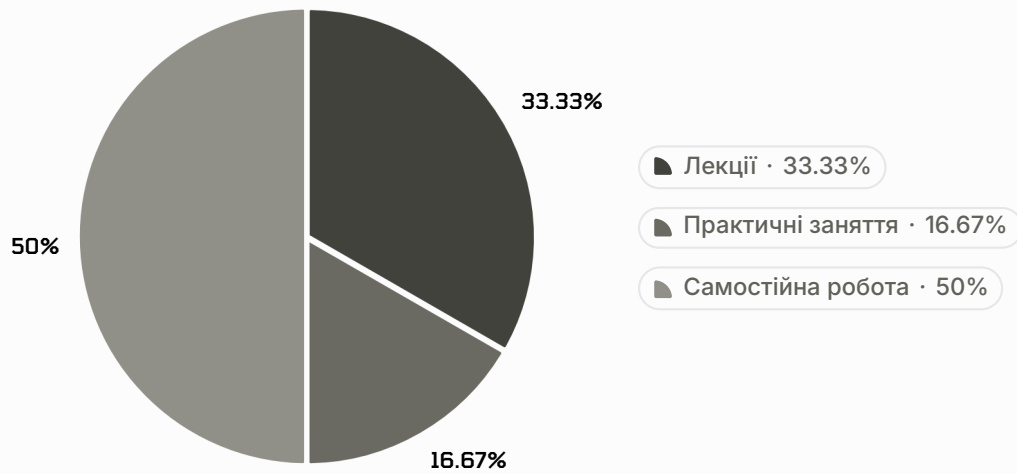
Методологія та методика соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження, методи збору та аналізу соціологічної інформації, прикладна соціологія в транспортній галузі.

Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Соціологія як наука	2	1	4
	Тема 1.2 – Історія соціологічної думки	2	1	4
	Тема 1.3 – Суспільство як система	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Соціальна структура	4	1	4
	Тема 2.2 – Особистість і соціалізація	2	2	4
	Тема 2.3 – Соціальні інститути	2	1	4
	Тема 2.4 – Культура і девіація	4	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Соціологія праці	4	2	4
	Тема 3.2 – Соціологія конфлікту	4	2	4
	Тема 3.3 – Сім'я, молодь, освіта	2	2	4
	Тема 3.4 – Методологія дослідження	2	2	5
Разом		30	15	45

 Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (15 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання завдань
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з соціології (Лукашевич, Туленков, Пічі, Найчук та ін.), науковими статтями у фахових виданнях, електронними ресурсами. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування соціологічних категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу з акцентом на соціальні аспекти транспортної галузі.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства освіти і науки України (mon.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Кабінету Міністрів (kmu.gov.ua) та Соціологічної асоціації України (sau.in.ua). Аналіз соціологічних звітів щодо стану суспільства, даних про трудові відносини в транспортній галузі, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо соціальних явищ і процесів у транспортній галузі; соціологічний аналіз трудових відносин, конфліктних ситуацій, соціальної мобільності; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань соціального середовища фахівців автомобільного транспорту. Очікуваний результат — уміння застосовувати соціологічну теорію на практиці, інтерпретувати отримані результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов завдань, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання соціологічних задач; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, соціологічних концепцій і базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових завдань. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз соціальних ситуацій, соціологічний аналіз явищ транспортної галузі). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування або усне опитування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Соціологія» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері автомобільного транспорту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню соціальних процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань у транспортній галузі.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із соціальної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних соціальних ситуацій у трудових колективах підприємств транспорту; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні завдання

Аналітичні вправи за темами (соціологічний аналіз соціальних груп, конфліктів, трудових відносин); відпрацювання алгоритмів розв'язання соціологічних задач.

Дискусії

Обговорення актуальних соціальних проблем суспільства та транспортної галузі (мобільність, конфлікти, девіантна поведінка на дорогах); розвиток критичного мислення та аргументації.

Соціологічне мінідослідження

Проведення невеликих соціологічних опитувань або спостережень у студентській групі; формування навичок збору та аналізу соціологічної інформації.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації соціологічної інформації.

Тестування та опитування

Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей на соціологічні питання.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 274 "Автомобільний транспорт".

Рекомендована література та ресурси

1. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс : підручник. 4-те вид. — Київ : Каравела, 2023. — 408 с.
2. Пічі В. М. (ред.) Соціологія : підручник. 5-те вид., стереотипне. — Львів : Магнолія 2006, 2023. — 296 с.
3. Найчук А. В., Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю. Соціологія : навчально-методичний посібник. — Кам'янець-Подільський : КПНУіО, 2024. — 298 с.
4. Горпинич О. В., Клименко О. Ю., Москаленко Л. М. та ін. Соціологія : навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей. — Київ : ДУТ, 2023. — 235 с. — URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_1868
5. Опанасюк Т. А. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. — Запоріжжя : ЗНУ, 2023.
6. Пачковський Ю. Ф. (ред.) Соціологія: теорії середнього рівня : навчальний посібник. — Київ : Каравела, 2023. — 356 с.
7. Черниш Н. Й. Соціологія : підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 6-те вид., переробл. і доп. — Київ : Знання, 2023.
8. Рожанська Н. В. Загальна соціологічна теорія : навч. посіб. — Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2023.
9. Соціологія : навчальний посібник / за ред. проф. В. Г. Городяненка. — Київ : Академія, 2024.
10. Герасимчук А. А., Тимошенко З. І. Курс соціології : навч. посіб. — Київ : Університет «Україна», 2024.
11. Танасійчук Ю. М. Соціологія праці в транспортній галузі: навч.-метод. матеріали. — Київ, 2024.
12. Соціологічна асоціація України. — URL: <https://sau.in.ua/>
13. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. — URL: <https://mon.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. — URL: <https://mtu.gov.ua/>
18. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» (НАН України). — URL: <https://stmm.in.ua/>
19. Журнал «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» (ІС НАНУ). — URL: <https://ukr-socium.org.ua/>
20. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
21. European Sociological Review (Oxford Academic). — URL: <https://academic.oup.com/esr>
22. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. — URL: <https://www.dcz.gov.ua/>